

Силабус курсу

Макрофінансовий ризик-менеджмент

Ступінь вищої освіти – магістр
Спеціальність – D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Освітньо-наукова програма: Публічні фінанси

Рік навчання: I, Семестр: II

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПІП

к. е. н., доцент **Савчук Світлана Василівна**

Контактна інформація

s.savchuk@wunu.edu.ua

Опис дисципліни

Дисципліна “Макрофінансовий ризик-менеджмент” спрямована ґрунтовне засвоєння студентами основних принципів організації та функціонування макрофінансового ризик-менеджменту. Курс “Макрофінансовий ризик-менеджмент” охоплює характеристики еволюції системи управління фінансовими ризиками на макрорівні в розвинутих демократичних країнах, опис основних фінансових ризиків у сфері публічних фінансів, застосування їх оцінки для ефективного розподілу та використання фінансових ресурсів держави в контексті прийняття ефективних управлінських рішень.

Структура курсу

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
4 / 1	1. Теоретичні та організаційні основи макрофінансового ризик-менеджменту	Знати теоретичні засади управління фінансовими ризиками на макрорівні та з'ясувати основні складові, з'ясувати нормативно-правове забезпечення здійснення макрофінансового ризик-менеджменту.	Тести, питання
2 / 1	2. Системи забезпечення управління фінансовими ризиками	<i>Засвоїти організаційні та методологічні засади управління фінансовими ризиками.</i>	Кейси
4 / 2	3. Бюджетний ризик-менеджмент в державі	Обґрунтувати необхідність та роль управління бюджетними ризиками в державі. Засвоїти методи управління бюджетними ризиками. <i>З'ясувати особливості функціонування бюджетних ризиків в державі..</i>	Кейси

4 / 2	4. Ризик-менеджмент доходів бюджету	З'ясувати теоретичні основи <i>функціонування ризик-менеджменту доходів бюджету. Проаналізувати практику управління ризиками доходів у процесі бюджетного планування та при виконанні дохідної частини бюджету.</i>	кейси
4 / 2	5. Ризик-менеджмент видатків бюджету	<i>Знати особливості здійснення ризик-менеджменту видатків бюджету. З'ясувати особливості та складові ризик-менеджменту видатків бюджету на всіх стадіях бюджетного процесу. Оцінити ризиків видаткової частини бюджету.</i>	кейси
4 / 2	6. Ризик-менеджмент в частині бюджетного дефіциту та державного боргу	<i>Дослідити особливості ризик-менеджменту в частині бюджетного дефіциту та державного боргу. З'ясувати ризики джерел фінансування бюджетного дефіциту. Проаналізувати рівень боргових ризиків в державі.</i>	Питання
2 / 1	7. Ризик-менеджмент у державному секторі економіки	<i>З'ясувати особливості функціонування ризик-менеджменту у державному секторі економіки. використання бюджетних коштів.</i>	Кейси
4 / 1	8. Ризик-менеджмент у сфері державного фінансового контролю	<i>Дослідити особливості здійснення ризик-менеджменту у сфері державного фінансового контролю</i>	Питання
4 / 2	9. Зарубіжний досвід ризик-менеджменту у сфері публічних фінансів	<i>Виявити особливості здійснення ризик-менеджменту у сфері публічних фінансів у зарубіжній практиці. Дослідити Управління фіскальними ризиками, пов'язаних з фінансовою діяльністю державних підприємств у міжнародній практиці.</i>	Питання

Перелік рекомендованих джерел інформації

Основні

1. Про затвердження Положення про управління ризиками, пов'язаними з наданням державних гарантій, та розподіл таких ризиків між державою, кредиторами і позичальниками: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 року № 131 (із змін. та доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/131-2011-%D0%BF#Text>

2. Про затвердження Порядку здійснення контролю за ризиками, пов'язаними з управлінням державним (місцевим) боргом: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.08.2012 року № 815 (зі змін. та доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/815-2012-%D0%BF#Text>

3. Про затвердження Середньострокової стратегії управління державним боргом на 2024-2026 роки: Постанова Кабінету міністрів України від 27.10.2023 р. №1117. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1117-2023-%D0%BF#Text>

Додаткові

4. Ананьєва Ю. В. Особливості управління фінансовими ризиками України у міжнародному кредитуванні. *Збірник наукових праць Університету Державної фіскальної служби України*. 2020. №1-2. DOI: <https://doi.org/10.33244/2617-5940.1-2.2020.26-37>

5. Горин В. П., Була П. В., Чорноус В. С. Податкова політика України в умовах воєнного часу: реалії, безпекові виклики та перспективи подолання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 18. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/52087>

6. Горин В. П., Квасниця О. В., Романків А. А. Тенденції фінансування бюджетного дефіциту та пріоритети боргової політики України в умовах війни. *Ефективна економіка*. 2023. № 9. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/>

7. Десятнюк О. М., Марченко Л. І. Науково-методичні детермінанти податкової політики в умовах трансформації національної економіки. *Світ фінансів*. 2021. Вип.4. С. 8-19.

8. Козоріз Л. О. Міжнародний досвід мінімізації фіскальних ризиків в умовах макроекономічних шоків. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. №24. С. 74-81.

9. Кириленко О., Русін В. Напрями мінімізації фінансових шахрайств у сфері публічних закупівель. *Світ фінансів*. 2020. №2(63). С. 62-76.

10. Круп'як І. Й. Управління державним боргом України в контексті збалансування економічного розвитку. *Світ фінансів*. 2024. № 1 (78). С. 74-84. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1673/1684>.

11. Малиняк, Б., Кириленко, О., Горин, В., Дерлиця, А. Екзогенні детермінанти публічних видатків у сучасному глобалізованому світі. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. 6(41), С. 572–582. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v6i41.251870>

12. Мельник Н. В. Сутнісна характеристика і природа ризиків бюджетного процесу. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2023. №12 (271). С. 20-27.

13. Онофрійчук Д. Запровадження ризик-менеджменту у функціональну діяльність публічних інститутів. *Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України*. 2020. Вип. 25. С. 94-101.

14. Покин'єв В. В. Організаційно-методичні аспекти аудиту ефективності управління державним боргом. URL: http://www.vtei.com.ua/konfa/27_03/1/4.pdf

15. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 №1277 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>

16. Петрушка О. В. Американська модель організації державного фінансового контролю: перспективи адаптації в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 69. С.195-198. http://www.market-infr.od.ua/journals/2022/69_2022/37.pdf

17. Рябушка Л. Б., Кубах Т. Г., Павленко І. М. Сучасні підходи до управління фіскальними ризиками: методологія та практика. *Бізнес-Інформ*. 2021. № 5. С. 339-348.

18. Сидорович О. Ю., Васильчишин О.Б. Інститути громадянського суспільства як суб'єкти боротьби з фінансовими злочинами. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 4. С. 109-117

19. Савчук С. В. Управління державним боргом: сучасні тенденції та зарубіжний досвід. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 48. Ч. 3. С. 108-112.

20. Система управління ризиками в державній митній справі України: монографія / за заг. ред. О. А. Фрадинського; Ун-т ДФС України, Наук.-дослідний ін-т фіскальної політики, Наук.-дослідний центр митної справи. Хмельницький, 2019. 228 с.

21. Skoryk M., Bohdan S. Risk management tools in the system of public financial control. *Ефективна економіка*. 2020. №5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2020/73.pdf

22. Третяк Д., Медведкова Н. Управління фіскальними ризиками державного бюджету України в умовах війни. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2022. №4 (221). С. 64-73.

23. Фіскально-регулюючі домінанти забезпечення митної безпеки в Україні. Колективна монографія / за ред. д.е.н., професора А.І. Крисоватого. Тернопіль: Видавництво «Економічна думка», 2020. 431 с.

24. Шаповал О. А. Управління бюджетними ризиками. *Держава та регіони*. 2021. №1(118). С. 105-108.

25. Шевчук А. Проблеми управління податковими ризиками в умовах пандемії COVID-19. *Світ фінансів*. 2021. Вип. 1. С. 188-200.

26. Krysovatty A., Tymchenko O., Fedosov V., Silchenko M. Taxation, economic growth and welfare in a low-income country/ *Economic Annals-XXI*, 2020, 181(1-2), pp. 44-56. URL: https://www.researchgate.net/publication/344684780_Taxation_economic_growth_and_welfare_in_a_low-income_country
27. Buchanan J. M., Musgrave R.A. Public Finance and Public Choice: two contrasting visions of the State. Massachusetts Institute of Technology. URL: https://www.academia.edu/20954805/James_M._Buchanan_and_Richard_A._Musgrave_Public_Finance_and_Public_Choice_Two_Contrasting_Visions_of_the_State
28. Government Finance Statistics. International Monetary Fund. URL: <https://data.imf.org/?sk=a0867067-d23c-4ebc-ad23-d3b015045405>
29. Tulai O., Karpysyn N., Savchuk S., Rusin V., Nytko S. Modification stability of health care financing systems in conditions of geoeconomic instability: a situation analysis of pandemic crisis experience in EU and Ukraine. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2022. №6 (47). P. 365-376. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.6.47.2022.3915>
30. Sydorovych O., Todorova O., Gutsul I., Herasymiuk P., Krysovata K. Customs policy as a tool for developing Ukraine's export potential. *Cuestiones politicas Instituto de Estudios Políticos y Derecho Público "Dr. Humberto J. La Roche" de la Facultad de Ciencias Jurídicas y Políticas de la Universidad del Zulia Maracaibo, Venezuela*. 2023. Vol 46. N°76. P. 540-555. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4176.32>

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання: Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається із дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка визначається як середнє арифметичне за поточне оцінювання по темах 1-9 – макс. 3 оцінки	3 питання по 20 балів, 10 тестів по 4 бали за кожен тест	Виконання комплексних завдань (три завдання по 30 балів). Активність під час проведення тренінгу – 10 балів.	1. Підготовка та презентація есе на задану тематику – макс. 50 балів 2. Ситуаційне завдання – макс. 50 балів	1. Теоретична частина (2 питання по 25 балів) – макс. 25 балів 2. Тестові завдання (10 тестів по 2 бали) – макс. 20 балів 3. Практична частина – одне ситуаційне завдання – по 30 балів – макс. 30 балів

Форми і критерії оцінювання **Поточне опитування під час заняття**

Поточне оцінювання

Поточний контроль знань здійснюється шляхом обчислення середнього арифметичного балів, отриманих студентом під час занять.

Кожен здобувач освіти має бути оцінений щонайменше один раз протягом двох занять. У випадку пропуску практичного заняття студент зобов'язаний відпрацювати його на консультаціях. Якщо цього не відбулося, заняття оцінюється у 0 балів, що враховується при визначенні середнього балу.

Студенти, які навчаються за індивідуальним планом, проходять поточний контроль під час консультацій або виконуючи завдання у системі Moodle у позааудиторний час.

Критерії оцінювання

90–100 балів – студент демонструє глибокі та системні знання навчального матеріалу, вміє самостійно, логічно й аргументовано викладати його, повністю розкриваючи зміст теоретичних питань.

75–89 балів – студент володіє достатнім рівнем знань, однак подання матеріалу може бути менш детальним чи переконливим; можливі окремі неточності або помилки.

65–74 бали – студент має базові знання з теми, проте відповідь не містить аналізу чи обґрунтувань; наявні суттєві неточності або помилки.

60–64 бали – знання неповні, виклад матеріалу уривчастий, із помітними прогалинами в розумінні теоретичних аспектів.

1–59 балів – матеріал не засвоєний, відсутнє належне розуміння та вміння пояснити теоретичні положення. Підсумковий бал за поточне опитування в межах кожного модуля визначається як середнє арифметичне всіх отриманих оцінок упродовж цього модуля.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Модульна робота – це форма перевірки знань, яка передбачає оцінювання рівня засвоєння студентом теоретичного матеріалу та практичних умінь.

Модульна робота включає:

тестові завдання: за кожну правильну відповідь студент отримує 5 балів, що разом становить максимум 40 балів.

3 теоретичні запитання: кожне оцінюється у 20 балів, що в сумі складає максимум 60 балів.

Критерії оцінювання теоретичного запитання:

14–20 балів – студент повністю володіє навчальним матеріалом, дає самостійну, аргументовану й логічно побудовану відповідь, глибоко розкриває суть питання, правильно використовує ключові терміни, за потреби ілюструє прикладами.

7–13 балів – студент має загальне уявлення про матеріал, проте відповідь неповна; можливі неточності, поверхове розкриття змісту, недостатня аргументація чи відсутність прикладів.

1–6 балів – студент демонструє низький рівень знань, відповідь уривчаста, з великою кількістю помилок, основні поняття висвітлені поверхово або неправильно, відчувається нерозуміння теми.

0 балів – відповідь відсутня або зовсім не відповідає суті питання.

Тренінг

Презентація завдань з дисципліни «Макрофінансовий ризик-менеджмент» (максимум 100 балів)

Критерії оцінювання:

90–100 балів – подання виконаного завдання та розв'язаної задачі відзначається чіткою структурою й логічною послідовністю; тема висвітлена повністю; інформація представлена зрозуміло, аргументовано та з прикладами; використані якісні візуальні матеріали, що підсилюють зміст; доповідачі виступають упевнено, демонструють глибоке знання матеріалу та здатність відповідати на запитання аудиторії.

75–89 балів – виступ охоплює основні аспекти теми, однак бракує ґрунтовності чи переконливості; наочні матеріали використані частково й не завжди відповідають змісту; доповідачі в цілому орієнтуються у матеріалі, проте іноді виявляють нерішучість або не надають детальних пояснень.

60–74 бали – представлення має фрагментарний або поверховий характер, тема розкрита лише частково; відсутні або неякісні візуальні засоби; доповідачі демонструють обмежене володіння матеріалом, відповіді на запитання є неповними.

0–59 балів – виступ не відповідає темі, бракує логіки у викладі; матеріал не опрацьований; доповідачі не володіють змістом і не здатні дати відповіді на поставлені запитання.

Самостійна робота

Підготовка та представлення есе чи презентації на визначену тему (макс. 60 балів)

0–30 балів – оцінюється повнота й глибина висвітлення питання, послідовність і логічність викладу думок, наявність аргументації, власної позиції, посилань на джерела, а також грамотність письмового тексту.

31–60 балів – особливий акцент робиться на якості усної презентації: чіткість і логічність викладу, вміння утримувати увагу слухачів, здатність обґрунтовано відповідати на запитання та показувати розуміння теми. Найвищі оцінки здобувають студенти, які не лише якісно підготували письмовий матеріал, а й упевнено та змістовно представили його.

Розв'язання задачі (макс. 40 балів)

0–20 балів – оцінюється правильність і повнота виконання завдання, логічна послідовність дій, обґрунтованість обраних методів та точність обчислень.

21–40 балів – важливим є також уміння студента пояснити власне рішення й презентувати отримані результати: наскільки зрозуміло він відтворює хід міркувань, аргументує обрані підходи та демонструє володіння практичними навичками аналізу задачі.

Важливою складовою освітнього процесу на ОНП «Публічні фінанси» є також здобуття студентами неформальної/інформальної освіти та додатково проведена наукова робота у межах освітньої компоненти. Перезарахування реальних результатів неформальної та/або інформальної освіти і/або наукової роботи здійснюється на підставі відповідних документів, завірених печаткою установи (організації, підприємства), що їх видала. Такими документами можуть бути: сертифікати про проходження відповідних курсів, стажувань, вебінарів, тренінгів, воркшопів тощо, а також довідки про апробацію результатів наукових досліджень студента.

Перезарахування результатів неформальної та/або інформальної освіти і/або наукової роботи студентів

здійснюється у формі окремого модуля за самостійну роботу (Модуль 3). Оцінка (кількість балів) визначається викладачем після детального аналізу поданого документу (програми, тривалості, результатів стажування, курсу, тренінгу, вебінару тощо та/або довідки про апробацію).

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом